

STUDENTENTS

IZNĀK 2 REIZES
MĒNESI

AKADEMISKĀS DZĪVES LAIKRAKSTS

NUMURS MAKSĀ
20 SANT.

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

Redakcija un kantoris

Rīgā, Meierovica b. № 11, dzīv. 15. (Ieeja no Valdemāra ielas). Tālr. 32636. Runas stundas: svētdienās no 11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kaste № 70. Pasta tek. rēķ.: 424. Gada abonem.: Ls 3.—
Sludinājumu maksa: priekšpusē 90 sant, tekstā 60 sant., sludin. daļā 20 sant, par
pētītrindinu + 5% sludināj. nodoklis.

№ 166.

Trešdien, 14. maijā 1930.

VIII. ak. g.

Ar šo numuru nobeidzam „Studenta” 8. gada gājumu. Pateicamies lasītājiem un līdzstrādniekiem par dāvāto uzmanību un veikto darbu. Uz redzēšanos nākamā mācības gadā!

Redakcija.

Gadskārtējās gaitas noslēdzot.

Bucharā bijušas vairāk kā trīs simts skolas, kas nodarbojušās tik ar dievārdu mācībām un ar neko citu. Šī pilsēta, Dž. Lebbovs raksta, bija visā pasaulē visliekultgākā un nemīlīgākā pilsēta.

Mūsu akad.-sabiedriskā dzīvē pastāv vairāk kā simts dažādu stud. organizāciju, kas saucas nacionālas, kas dienakti sevi disciplinē, bet viņu sabiedriskās dzīves seja vēl nekad nav bijusi nemīlīgāka un liekulīgāka.

Nemīlīgums un liekulība iezīmē visas mūsu akad. jaunatnes gaitas. Un grūti šeit novēlēt robežu starp šauras grupas interesēm un vispārējām interešu šķīrām.

*
Bagāts ēda, bagāts dzēra,
Gaŗas lūpas stāpīdamas,
Lai drapačka nenokrīta,
Lai nabags nepajēma (T. dz.)

Nav jāskauž bagātajam, bet ja nabagajam izaug gaŗas lūpas, tad lieta kļūst komiska. Un komiska viņa palikusi tikai tadē, ka daži stud. nogrupējumi (piem. korporācijas, pēc „Universitātes” N 6.) iedomājās sevi aicinātus izpildīt politisko partiju akadēmisko sekciju pienākumus. Sociāliem un politiskiem ideāliem pašiem par sevi nav nekādas vērtības, ja tos nepārvērš darbos. Akadēmiskās sekcijas būšot īsākais darba ceļš, jo idejiskā ziņā visi korporāciju locekļi esot nacionāli noskaņoti, bet reālā resp. materiālā ziņā vēl tālu neizpildot savus pienākumus un mērķus. Korporācijas esot piemirsušas, ka taisni materiālā politika esot nozīmīgākā ikdienas politika.

Katrā jaunā stāvoklī un apstākļos cilvēks pirmkārt iespaidojas pats no savas personības. Līdz ar to viņš reaģē uz tādējiem. Angļu izteiciens: — To enjoy one's self, — ir vairāk kā vietā, jo angļu valodā parasti neteiktu: viņam patīk politiskā dzīve, bet — viņš bauda politisko dzīvi. Un, ja pacēlušās balsis par politiskās dzīves baudu, tad sabiedrībai, ne bez zināmām tiesībām, ir jāpieprasa kāda ir šī baudītāja personība, viņa personības sabiedriskais ideāls. Jo ne vispārējais un liekulīgais, bet individuālais un konkrētais dod veidus sabiedriskai dzīvei. Tam nolūkam nav dzirdēta neviena individuāla un konkrēta doma, nav saskatīts neviens atsevišķs rīcības veids.

Stud. jaunatne vienkārsi jāievelkot politikā. Jāradot masu kustība. Tad nāksot atrisinājums. Šis noteiktās domas bez šaubām ir pārspilējums. Bet kā pārspilējums viņš jemt tikai tadē, lai norādītu, ka katrs laikmets jāšķīro divās daļās — viņa ideoloģijā un masu kustībā. Cik ievērojama ir pirmā, tik mazvērtīga otra.

*
Problēma, ko patreizējais stāvoklis izvirza pirmā vietā, ir tautiski-politiskais, — blakus akadēmiski-politiskajam, blakus stāvokļa politikai, — ir svarīgākais laika problēms, kam jārod savs atrisinājums un gaita. Šis faktors vedis studentus pie jauna iestādījuma.

„Studenta” rindīnās, pirmo reizi aizskārot šo jautājumu, vispirms jāat-

zīmē, ka viņš sevi ietver divkārsu problēmu: — tautas vienību un tautas līdzvadības problēmas. Varētu tikai ar nožēli izteikties, ka šis jautājums, pēc 1905. g. notikumiem un valsts dzīves pirmā desmitā, nav gandrīz dzīvs uzglabājies. Pie viņa mums atkal jāatgriežas, jo vajag rast iekšēju apstākli, kas spētu studentus, kas tagad izveidojas par kastu, — ievest atpakaļ tautā. Tri nemanot visās studentu aprindās veidojas vajadzība pēc minētās idejas. Nepieciešamas organizatoriskas saites starp tautu un studentiem, kā metropolē, tā provincē un provinces pilsētīnās. Nepieciešami dažādi studentu idejiski pašdarbības veidi, kas izietu uz tautas vienības (resp. draudzības) un tautas līdzvadības problēmu iespējamību noskaidrošanu. Vecākās paaudzes pienākums — iepazīstināt studentus vairāk ar tautas interesēm un viņas domāšanas īpatnībām un radīt noteiktas zināšanas šai virzienā. Universitātes audzēkņi nedrīkst izveidoties par kastu, jeb — kādu akadēmisku sekciju, bet gan par klasi. Domājams ka, ciņā pret kastu šķiras izveidošanos, būs izveidojies nobriedums, kā politiski kreisos, tā politiski labos, tikai ar lielāku rosmi jāpieiet šai idejai un jārod dzīvs atspulgs jaunatnes apziņā. Un tieši politiski kreisā spārnā šis briedums visspilgtāk izmanāms, kur jauno literātu „Trauksminieku” grupa sanākusi asā konfliktā ar vecajiem patentētiem šķiru ciņas sludinātājiem. Katram pilsonim nebūtu par to jāni jāsmīn, bet jāpriecājas. Bet katra pilsoņa apziņā šis problēmas nav vēl modušās. Viņš gaida vēl brīnišķu formulu, kas būtu kā noslēpumu atslēga visiem sociāliem un politiskiem jautājumiem. Viņš cer uz savu akadēmisko sekciju un ja kādam netieši iznāk aizskart tautas vienības (resp. draudzības) un tautas līdzvadības problēmas, viņš bailīgi apskatīsies apkārt: qu'en-dira-t-on — ko citi par to teiks! Materiālā politika esot vissvarīgākā. Victus et amictus — palicis par mūsu stud. organizāciju izveidošanās gaitu vienīgo noteicēju. Un ja kaut cik visu stud. organizāciju skaistie mērķi varētu apēlēt pie viņu locekļu goda sajūtas (le point d'honneur), tad nevarētu vienaldzīgi paiet gaŗām tai formulai, kas kaŗo par tautas draudzības un līdzvadības problēmu.

Mūsu atmodas laika darbinieki ir skatījušies no cita viedokļa. Tas pats novērojams neapzinīgā tautas gara dzīvē, kālab tas jāpasvītro un jāprasa no jauna. Tautiski-politiskais problēms ietver sevi arī līdzvadības problēmu. Šis uztvērumis izslēdz kuŗu katru pārpratumu. Tas negrozās ap tagadējās vadības izolēšanu, bet gan, no mūsu puses, par jaunas, tālāk esošas un iespējamās bagātākas vadības radīšanu.

Vadības problēmu pagājušos gadu desmitos nepazina aiz sekošiem iemesliem. Pilsoņu sociālām interesēm viņš šķīta pārāk tālu ejam. Kas apmeklēja augstskolu, kas atgriezās dzimtenē ar diplomu, kas nēsāja raibas cepures un lentas, kas sedēja kabinetā pie honorāru galdā, jeb bija dažas reizes ceļojis un pie tam ieguvis riebīgu humoristisku caurmēra izglītību, kļuva pats no sevis, savā dzimtenē vadītāja persona. Tai laikā mūsu tēvi, ar savu veselīgo prātu, tik tālu sniedzās līdz vadībai, cik tas viņiem viegli pārredzamajā un ne sevišķi ar sarežģījumiem bagātajā dzīvē bij vajadzīgs. Šis apstāklis noveda pie tā, ka izglītotā šķīra un tautas masas izauga it kā kaīmiņu attiecībās. Latvija bija ciemu un māju zeme. Visu lietu un organizāciju atvešināšanās ir vēlākā laika produkts. Noslēgtie organizāciju mitekļi, nervozā rosiņa, lielkapitalistis-

kais saimniecības tips; kā arī akciju īpašnieka attālināšanās no strādnieka līdz bezgalībai un uzsverta apzinātā un gribētā noslēgtība ir vēlākā laika īpašība. Mūsu priekšgājēju laikos ir bijusi patstāvīgi saprotama amatnieku, strādnieku un laucinieku dāvātā uzticība studentu un akadēmiķu klases locekļiem. Izglītotie šo uzticību baudījuši primitīvi. Viņi no gimnaziju un augstskolu atmosfērām ieguva paši par sevi tautas ievēribu. Šie uzskati tautas apziņā ir lauŗti un tautas vadības problēma neapzināti mūsos pārdzīvo dzīju krīzi. Ar tautiski-sociālo problēmu nesamērojamu paplašināšanos, ar akadēmisko slāņu pārkārtošanos, audzināšanu un domāšanu un ar fiziskā darba strādnieku uzticības atraušanu izglītotiem, līdzšinējai vadībai dots trieciens un ierosināts ceļš uz līdzvadības problēmām.

Bieži jādzird, ka students kā politiskās un saimnieciskās dzīves vadonis no tautas masām tiktu noraidīts. Pagaidām tas pareizi, bet uz priekšu tam nevajadzētu tā būt. Šeit, saprotams, nevar runa būt atsevišķas grupas šaurajām interesēm, jeb kādas „lielas akadēmiskās sekcijas” politiskām un materiālām tendencēm. Jādomā par problēmu, kas būtu kaut cik kopēja visām partijām. Un tas būtu akadēmiskās jaunatnes uzdevums. Plašākas strādnieku masas noraida visu, kas nāk no akadēmiskās pasaules, kam intelektuāls veids un kas nēsā baltu krāgu. Intelektuālā un fiziskā pasaule nonākusi iekšējā kolidzijā. Tas neskaŗ vien pilsētas dzīvi, to pārdzīvo arī lauku sētas. Krīze pastāv, bet šai krīzei jārod atrisinājums un jaunas izeju gaitas.

Runājot par līdzvadības problēmu, jāsaka, ka pirmais solis viņa realizēšanā ir uzticības atpakaļiekaŗošana. Tas būtu galvenais jautājuma kodols, pie kā jāpieiet, — bet šeit noteikti jāpasvītro, ka nevis no intelektuālā viedokļa vien. Ar to mērķis vēl nebūtu sasniegts, lai gan ir noteikti jācenšas akadēmiskās pasaules dzīvi darīt tautas masām saprotamu, to teorētiski-zinātniski un praktiski-populāri apgaismojot. Lai arī vienkāršais cilvēks intelektuāli saprastu, kāds veids un nozīme Universitātes anatomiskai nodaļai, zinātniska pētījuma darbiem, vai mākslinieka radīšanas psiholoģijai, un kas viss ir tomēr kaut kas pilnīgi nesasniedzams, ja nav uz to ievirzītu gaitu un spēju. Tas izgaisinātu skaudīgo antagonismu un pašu darba darītāju nepamato iedomību. Līdzvadības problēms akadēmiskai jaunatnei nav tikai kā kāds pilsoniski-politiskais gaŗīgo un fizisko darbu strādnieku audzināšanas faktors, bet gan — visdzīvajais problēms, kā iekaŗot uzticību un līdz ar to arī ētisko audzināšanu. Līdz ar to esam nonākuši uz ceļiem, kas būtu jāiesāk.

Tā nav nekāda brīnumformula uz ko tieši vai netieši dažas aprindas ilgojas visus valsts pastāvēšanas desmit gadus. Jo uzticība neparedz savstarpēju demagoģiju. Uzticība ir skaidrais darba princips, kas tagad palicis nievā un novārtā. Šie ceļi un līdzvadības problēms nav nekas jauns tagadējā laikmetā. Viduseiropas katoliskās jaunatnes aprindas ir noteikti uz viņām izgājušas. Tikai protestantiskā jaunatne iedomājas sevi veco kungu lomā. Varbūt tas izskaidrojams ar katolu jaunatnes vadoņu personīgām īpašībām, bet, lai kā arī tas būtu, protestantisms visās valstīs ir pagājis gaŗām ar vienaldzību minētai problēmai. Jo neviena reliģioza sajūta nav dibinājusies uz kailas abstrakcijas. Viņai jādod zināms pasaules uzskats,

jārada un jāpārrada tautas apziņā laikmetam atbilstoša sociālās taisnības sajūta. Latvijas konfesionālo iekārtu atbildīgā vadība šeit vissmagāk grēko. Komiski var likties, bet fakts tāds, ka samērā konservatīvā teoloģijas fakultātes vadība izpelnījusies dažās aprindās progresīvu un atkritēju cilvēku nosaukumu. Varbūt tas ir tikai norādījums, ka kastu gars nav attiecīnāms tikai uz tagadējo politisko dzīvi vien. Viņa saknes ir dziļi un plaši sazarājušās mūsu sabiedrības psiholoģijā. Lai neteiktu sliktāki — ka viņš no tās izaudzis.

Pieejot tuvāk akadēmiskās jaunatnes uzdevumiem, tur pie visas viņu dažādības, var saskatīt trīs iespējamības: pirmā — zinātniskā, intelektuālā, otrā — etiskā un pedagogiskā un trešā — tehniskā, organizatoriskā. Pieiesim pie viņām no praktiskā viedokļa.

Kas vēsturiski un konkrēti attiecas uz zināšanām, tad studentam, augstskolu beidzot un dodoties praktiskā dzīvē, būtu kaut cik jāpārziņ pilsoniskās un sociālās lietas. Jāņem vērā, ka šai jautājumā nevar novēlēt absolūtu taisni, bet jāpieiet relatīvi. Mēs varam pēc patikas katru tautas locekļa pārliecību, kas iespaidota vai no politiskās dzīves, vai partijas preses, vai — dažādiem aizspriedumiem, augstāk vai zemāk novērtēt. Mēs varam noteikti un dibināti apzināties, ka akadēmiski izglītais pilsonis, varbūt pat doktorands, stāv zinātniski neizsakāmi augstāk par vidusmēra pilsoni. Bet kad akadēmiķis gribēs kļūt par tautas vadoni, tad katreiz viņam būs jāpie-dzīvo vilšanās. Jo viņam nav sakara ar to, ar lietām, kas tūkstošiem valstiski domātājiem pilsoņiem un strādniekiem ir galvenais intereses jautājums, kas viņus aizrauj un pacilā. Tas viss mūsu stud. jaunatnei — terra incognita. Un ja viņa mēģina uzlikt kādas „lielas akadēmiskās sekcijas” brilli. Formulejuma veidā: — audstskolu beigušam pilsonim vajag kautko zināt un saprast no valsts — sociālām zināšanām, kas visplašākos tautas slāņus interesē un saistīt to sevi, kas viņiem saprotams. Un ne tikai saprotamību, bet arī perspektīvitāti darbībā. Tas, kas minimumu spēj kārtot — pašlaik ir visiem vienaldzīgs. Ja augstskolā oficiālā gaitā gūtais nenoved caur atsev. grupām vai partijām pie pārmērības ir labi. Sprauŗ organizācijas sev mērķi šo izglītību turpināt savos locekļos, arī labi. Gūstam attiecīgas zināšanas pašstudiju ceļā, — ļoti labi. Un sociālai darba apgādei, — par ko tik bieži runā un kas izteicas patreizējos apstākļos visnejedzīgākā onkuļu būšanā, — ir tiesības un pienākums vest pie šī mērķa.

Otrs ceļš ir etiskais. Vispārīgākās politiski-sociālās zināšanas neldz studentiem un akadēmiķiem, ja savās studijās viņi nav vadīti, vai vadījušies godīgā un pārliecinošā, līdzlaicīgā un laikmetīgā audzināšanā par tautas sadarbību. Par tautas vienības formām, viņas saimnieciskiem un socioloģiskiem ideju pamatiem, bez šaubām, mēs visi nebūsim vienprātīgi. Bet mums ir jāvienojas par to, lai mūsu tautai būtu tādi pilsoņi, ar augstāko izglītību, kas spējīgi sevi ziedot, bez savtīgiem labumiem, tautai, ar vienprātību un priekšzīmīgu atdošanos visumam. Cik tālu mūsu akadēmiskā saime stāv no šī ceļa, norāda ka Universitātes Padomē ierosinātais darba etikas lekciju cikls apgulies uz necelšanas.

Patreiz mūsu sabiedrība un valsts sirgst politisko pretruŗu drudzi un katru noteikta un skaidrāka doma padota dažāda tipa spekulantu krustugunīm.

Pasivitāte šeit tik pat nosodāma, kā kailā pieķersšanās kādai akadēmiskai sekcijai. Tam nolūkam jāaudzina jaunie sabiedriskie un politiskie darbinieki,

kas ar savu tautu būtu citos ieska- nekā viņas tagadējie vadoņi un dē- magogi. Līdzvādības problēmai jārod šeit atrisinājums. Jo katram laikmetam sava paaudze, sava vadība, savs īpatnējs lietu skats. Varbūt, ka izšķirošā nā- kotne šeit saskatāma kādā neitrālā ku- stībā. Jo filozofiski dziļais ir mērenāks pasaules uzskatos. Jo īpatnējāka veida ir kāda organizācijas kustība, jo stiprāks būs sauciens sabiedrībā organizācijas ārējā un iekšējā iespaidam. Nav arī labi, ka dažas stud. organizācijas tiek disciplināri sakausētas „lielās akadēmiskās sekcijās”. Tas viss tiek iekšēji ierosmei un dziņai uz pastāvīgu darbu.

Lastējās jautās, kur tad šeit bija gadskārtējo gaitu noslēgums un viņu apskats. Lai piedošana man, ka ne- runāju par šīm daudzām nepatīkamām un nepateicīgām lietām. Atstāsim labāk viņas vēsturniekiem! Bet metot kļuvi vērotāja skatu nākolnē, gribas teikt G. Merķeļa vārdiem, — ar kuņiem viņš nobeidz „Die Vorzeit Lieflands”. — Mācieties taisnību! Citu neko! — Lai arī mūsu laikmetam nebūtu tik daudz līdzekļu, kā savu sirdsapziņu uzturēt, tad tomēr cilvēka morāliskā griba ir mantojums no pagātnes. Un mūsu tautas pagātne nodod spilgtu liecību tam, ka mūsu morāliskā griba jāveda uz tautas vienības un tautas līdzva- dības problēmām. Līdzumietis.

Studentu padome.

Plenārsēde 30. IV. 30.

Atklāj priekšsēdētājs J. Raiska pl. 18.30.

I. Nolasa iepriekšējās sēdes proto- kolu, ko arī pieņem. II. Prezidija ziņojumi: a) grāmatnīcas kommi- sija atļaidusi līdzšinējo veikalvedi un grāmatvedi, kuru vietā piejēmusi jaunu veikalvedi, kas izpildīšot arī grāmat- veža pienākumus.

b) 6. aprīlī notikušais Stud. Pado- mes rīkotais five o'clock tea devis atlikumu Ls 345.33.

c) Rīgas Pilsētas valde paziņojusi, ka principā piekritot Rīgas Latviešu Biedrībai piederošā gruntsgabala pie- šķiršanai Stud. Padomei Studentu Nama celšanai. Šis jautājums vēl nāksot Rīgas pilsētas domē apspriešanā.

d) SELL kārtējā konference notik- šot š. g. 12. maijā Helsinkos.

Brikšķis (soc.) pieprasa ziņot par grāmatveža un veikalveža atļaišanas iemesliem. Tāpat tas interesējas arī par SELL konferencēs dalībniekiem. Pr-jš Raiska paskaidro, ka sakarā ar budžetu bija jāpvieno veikalveža un grāmatveža posteņi, ko līdzšinējās personas neuzņēmās. Tādēļ arī viņas atļaišanas. SELL konferencē piedali- šoties Somija, Igaunija, Lietuva un Lat- vija. Somija ierosinājusi aicināt arī Poliju, bet šis jautājums vēl neesot izšķirts.

Natansons (darb. apv.) sūdzas par Stud. Padomes sēžu paziņojumu vēlu izsūtīšanu.

III. Prezidijs lūdz apstiprināt viņa lē- mumu par „Universitātes Sporta” iestāšanās galdā tenisa, tenisa, smag- atletikas un airētāju savienībās.

Robežnieks (soc.): Ar to, ka „Ū. S.” iestāšanās pilsoniskās sporta ap- vienībās, izslēgta iespēja tur līdzī strādāt progresīviem studentiem, kas arī ir maksājuši sporta nodokli.

Plūme (corp.) „Ū. S.” var pieda- līties visi studenti un šo studentu pra- sības pēc iestāšanās kādā sporta ap- vienībā tiek ievērotas, bet viena daļa no mūsu studentiem „Ū. S.” ignorē.

Natansons (darb. apv.) iestā- šanos kādā pilsoniskā apvienībā nosau- c par naudas izšķiešanu.

Švūkstis (zemm.): Sociālistiskā frak- cija runā par šķiru sportu, kas ir ne- pareizs šī jautājuma nostādījums. Runa taču iet par L. universitātes sporta organizāciju.

Efross (soc.) kā piemēru jem Angliju: tur pie universitātēm pastāvēt sporta sekcijas, kas neietilpstot nekā- dās citās sporta organizācijās un arī citās sacīkstēs neuzstājoties. Tur no- tikušām sacīkstēm esot starpuniversi- tāšu raksturs.

Debates izbeidzas un prezidija priekš- likumu pieņem. IV. Lasītavas kommisijas instrukcijas pie- jem I. lasījumā bez iebildumiem. Pā- rejot lasīšanai pa pantiem, vārdus jem Natansons (darb. stud.) ierosinā- dams turpmāk sevišķi lielu vērību pie- griezt Padomju Krievijas žurnālu, laik- rakstu un rakstu krājumu abonēšanai, lai studenti redzētu kā jaunā sociāli- stiskā valsts attīstās (starpšaucieni).

Pantu tomēr pieņem bez grozījumiem. Instrukcijas pieņem pēc tam II. las- jumā. III. lasījums nākošā plenārsēdē.

Spilva (corp.): vajadzētu izstrādāt visu komisiju instrukcijas, lai kom- misiju sastāviem mainīties, zinātu sav- as darbības sfairu. Šo priekšlikumu pieņem vienbalsīgi un uzdod prezidijam uzņemt šo jautājumu nākošās plenā- sēdes dienas kārtībā.

V. Iztrūkstošo komisiju locekļu vēlēšanas. Jāievēl kul- tūras biroja (5), pašpalīdzības kases (5) un vasaras kolonijas (3) locekļi.

Brikšķis (soc.) paziņo, ka progresīvi kultūras birojā savus pārstāvjus nedošot.

Spilva (corp.): korporāciju frak- cija uz kultūras biroju skatās negatīvi, jo biroja darbību nav iespējams no- spraut atsevišķi no citu komisiju kultūrālā darba. Uzstājas par kultūras bir likvidāciju.

Grietēns (vienotnes): kultūras biroja darbs nevar attīstīties pateicoties tagad novērojamam atsevišķo frakciju antagonismam. Mazākām frak- cijām, kā vienotnēm, nacionālām stu- dentu b-bām un zemniekiem nav pa- spēkam vienām šo darbu veikt. No- lemj kultūras biroju likvidēt.

Pašpalīdzības kases kom- misijā ievēlēti 2 locekļi. Rezervē vietas korporāciju, sieviešu corp. un minori- tāšu frakcijām.

Elksnis (konk.) aizrāda, ka kon- kondijas šīn komisijā neesot pat vietu pieprasījušas, lai gan sākumā pašpalīdzības kases kom. statūtu iz- strādāšana tikusi ļoti steidzināta, vēlāk tomēr atdūrusies šī lieta uz priekšību plenārsēdē un piejaucoties klāt dažā- diem politiskiem ieskauciem, šī lieta ti- kusī nogremdēta. Rodas iespaids, ka arī jaunā komisija šo darbu neveiks, jo tos, kas gribētu strādāt, pie darba klāt nelaiž.

Brikšķis (soc.) aizstāv kases va- jadzību. Korporācijām esot aizmugurē privātas kasītes, kādēļ gribot šo pasā- kumu nolikvidēt, kas neesot pielaižams.

Švūkstis (zemm.): kases no- dibināšana ir formāla lieta, bet viņas darbībai vajadzīgi līdzekļi. Vai atkal ķersim- mies pie nopeltās nodokļu sistēmas? Citu konkrētu līdzekļu iegūšanas veidu arī līdz šim nav.

Principā nav nekas pret šā- das kases dibināšanu, bet reāla pamata viņai nevar saskatīt.

Spilva (corp.): kases dibināšanai jāatrod reāli pamati, tad arī korporā- cijas atbalstis šo lietu.

Vasaras kolonijas komisijā ievēl Grīnvaldu (soc.) un rezervē vietu korporāciju ir. un minoritāšu blokam.

Brikšķis (soc.): šī vietu rezervē- šana rāda, ka attiecīgās frakcijas uz šīm komisijām skatās kā uz maz- svarīgām.

Švūkstis (zemm.): mums vasaras koloniju studentiem nevajaga, jo mūsu studenti vasarā dzīvo uz laukiem, kas atvieto vasaras kolonijas.

VI. Darba un dzīvokļa ap- gādes kom. atjaunošana.

Nolemj šo kom. atjaunot un uzdot prezidijam paredzēt nākošās plenā- sēdes dienas kārtībā šīs kom. loc. vē- lēšanas.

VII. Dažādi jautājumi.

Rapoports (soc.) Sociālistiskā stud. b-ba „Zukunft” (ebreju) neesot no universitātes Rektora apstiprināta. Iemesls pēc Rapoporta domām esot, laikam, tas, ka „Zukunft” kopā ar citām sociālistiskām studentu b-bām un sociālistu partijas studentu sekciju esot parakstījusi kādu atklātu vēstuli universitātes vadībai. Šī vēstule esot bijusi nodrukāta arī „Sociāldemokratā”. Pieņem Rapoporta priekšlikumu, no- skaidrot, kādēļ nav apstiprināta stud. b-ba „Zukunft”.

Tālāk vārdus jem Brikšķis (soc.) un sūdzas, ka Universitātes Padome esot uzņemusies studentu organizāciju pārraudzību un uzaicinot iesūtīt sek- retāriātā organizāciju biedru sarakstus un darbības pārskatu. Ar to ierobe- žojot studentu organizēšanās brīvību, ko nedrīkstot darīt. Prasa studentu organizāciju rīcības brīvību neatkarīgi no Universitātes Padomes.

Spilva (corp.): katra biedrība, kurā ietilpst arī studenti, vēl nav studentu biedrība. Un ir bijusi gad- jumi, kad organizācijās, kas saucas par studentu organizācijām, ietilpst arī neimmatrikulētas personas. Rodas arī jautājums, kādēļ sociālistiskām stu- dentu organizācijām nepatīk, ka Ū.

Vairak nopietnības!

Latviešu rakstniecība tagad sasnie- gusi jau ievērojami augstu attīstības pakāpi. Lai sarakstītu vērtīgu un saistošu darbu, nepietiek vairs ar spējam un minimālākām zināšanām vien. Ne- pieciešama jau arī pamatīga sava amata prasme. Pēdējā savukārt nav iegū- stama ar prakti vien. Vajadzīgas klāt arī krietnas teorētiskas studijas. Un, lūk, šai virzienā jaunākai dzejnieku paaudzei vēl kas darāms.

Latviešiem nav savas teorētiskās li- teratūras par rakstniecību un, laikam, nebūs arī tik drīz. Mums jāiet mā- cīties pie vecām, lielām tautām, kur šī mums nepieciešamā teorētiskā li- teratūra plaša un vērtīga. Bet atsevišķiem jaunākās paaudzes dzejniekiem aiz ma- teriāliem iemesliem pat neiespējami kaut cik šīn virzienā apmierināt savas vēlēšanas. Tas būtu veicams tikai vien- tīgi kopējiem spēkiem. Tomēr arī jaunākās paaudzes literāriskās grupas, kādas pašlaik ir, pārāk maz par to interesējas. Tak būtu beidzamais laiks šīn ziņā ko darīt. Teorētisko zinā- šanu trūkums arvien asāk un skarbāk liek sevi manīt jaunākās paaudzes darbos. Un tas būtu epigonisms un bālasinība. Pret sava izvēlēto amatu un darbu savā vairumā (ir arī izņēmumi) jaunākā dzejnieku paaudze izturas visai pavirši. Iepazinūšies ar mūsu un cit- tautu vecmeistaru labākiem darbiem tik, cik tas vajadzīgs, lai pieklājīgi un gludi rakstītu, rakstītu tā, ka kaut kur tiktu „pie vārda”, viņa bez sevišķām grūtībām un sirdsapziņas pārmetumiem patīkami un parasti dzejo par tālāko neliekoties vairāk ne zinīs. Jaunāko dzejnieku paaudzē nav nekādas lielas idejiskas kvēles meklēt un atrast savā mākslā jaunus neparastus ceļus un lie- lākus zīņumus, jo tas prasa lielu paš- uzpurēšanos. Viņa, līdzīgi pārējai latviešu jaunatnei, noskaņojusies visai praktiski un tuvredzīgi. Pilnīgi ap- mierinās ar viendienas lētiem panā-

kumiem un rūpes un sāpes tieši par pašas mākslas nākotni un stāvokli viņai diezgan svešas. Mūsu jaunāko dzej- nieka paaudze savā vairumā ir jau jauni veci, kuļus nekas neinteresē. Droši 75% no jaunākiem dzejniekiem uz tādu nopietnu un dziļu jautājumu kā par dzejas būtību — sniegtu tikpat vispārīgas, nenozīmīgas un novecojušās atbildes kā kuļa katra sentimentāla jaunkundzīte, kas drusku jūsmo par dzeju. Nekādas dziļākas, nopietnākas un lietišķas atbildes un izpratnes velti- gaidīt. Jaunajiem dzejniekiem par to nav bijis laika līdz šim domāt.

Tālāk. Es esmu novērojis jaunāko dzejnieku starpā ne tikai pilnīgu vien- aldību pret rakstniecības teorētiskiem un būtiskiem jautājumiem, bet pat ap- zinātu antagonismu, kuru ataino ar to, ka jaunradītājs varot pilnīgi sek- mīgi darboties aprobežojoties vienīgi ar savas personības iekšēni, izjūtām (nutro). Pārdomas par izteiksmi esot augstākā mērā nevajadzīgas, pat kai- tīgas, jo sevišķi stingra, precīza forma ar savu asu likumību tikai sāpīgi iero- bežojot sabangoto izjūtu plūstošo sil- tumu un daili. Šādi spriedumi lielākā mērā bīstami un kavē katras nopietnas dzejas rašanos. —

Ikviena mākslas darba vērtību galu galā tak nosaka viņa izteiksmes li- dzekļi (forma). Jaunākās dzejnieku paaudzes pirmais uzdevums uz to la- bāko pazīt visus vecākās paaudzes dzejas meistaru formālos sasniegumus. Maldās tie, kas domā, ka šī sekošana tieši var novest jaunākos dzejniekus epigonismā. Ne būt ne. To jo spilgti pierāda ievērojamais līriķis Jānis Sud- rabkalns. Būdam labs, uzcītīgs kla- siķu skolnieks, viņš tai pašā laikā spēja būt arī jaunradoši spilgtāks nekā tie, kuļi ar nicināšanu izturas pret formu. Taisni tāda paviršība, pakēšana no veciem un pēc tam pilnīga vienaldzība rada dziļu epigonismu, verdzisku pie- ķeršanos kaut kad pakamptiem veciem paraugiem, jo šādas sugas mākslinie-

kiem nav ne saprašanas ne arī vēlē- šanās tālāk ko veidot un darīt. Bez stingrām, pamatīgām vecmeistaru stu- dijām jaunākai dzejnieku paaudzei nav ne mazāko izredžu realizēt savu otro, savu nepieciešamāko un galvenāko uzdevumu: katrā ziņā virzīt dzejas iz- teiksmes līdzekļus (formu) uz priekšu.

Man ļoti patīkami šeit atzīmēt, ka daži (par nožēlošanu pašlaik tikai daži) no jaunākās paaudzes dzejnie- kiem sākuši jau šos ceļus iet. Es ne- pieminēšu visus, bet piemēra dēļ tikai nedaudzus no formālā viedokļa tos raksturīgākos. Tas būtu Jānis Plaudis, kas sekmlīgi mēģina variēt un mūzi- kālizēt cieta klasisko pantu pēc brīvā panta paņēmieniem, viņu izdevīgāk grupējot un attiecīgās vietās saīsinājot, kas pamazām pāriet no atskaņām uz latviešu valodai vairāk izdevīgām aso- nāsiem un konsonāsiem. Tāpat Jānis Plaudis mēģina nostiprināt un izkopt mūsu jaunākās lirikas sāpju bērnu — nesaistīto pantu — ievēdot dažus iz- devīgus elementus no klasiskā. Ēriks Adamsons, kas var būt interesantāks savas vietas izvēlē, no formālās puses saista ar to, ka plaši izmanto klasiskā panta ļoti dažādās formas un veidus, bet neraksta vienīgi tikai un tikai — kvartās. Tad Pēteris Kikuts, kuļa no- pelns būtu tas, ka viņš pirmais vis- plašāk sācis lietot atskaņoto brīvo pantu, bet savās pirmās grāmatās gandrīz vairāk nekā Ēriks Adamsons piegriezies klasiskā panta dažādām retām formām un pantmēriem. Jā jau iet reiz runa par pantmēriem, tad es nevaru atstāt nepieminētu vēl Jāni Medni, kas šīn ziņā — meistars.

Bet tagad atgriezīsimies pie atstātā. Jaunākai dzejnieku paaudzei katrā ziņā jāvirza uz priekšu, jāpaplašina izteiksmes līdzekļi (forma). Bet pēdējās tālākā attīstīšana uz lielāku dažādību un pil- nību nav iedomājama un iespējama bez jauna satura (vielas). Pretējā ga- dijumā draud iestīgšana kailā, bezjē- dzienīgā formālismā un eksperimentos.

Jauna forma attaisnojama tikai jaunā vielā. Izteiksmes (formas) evolūcijai cieši, neatraujami seko vielas tālākā attīstība. Manis pēc šo formulējumu var arī apgriezt otrādi. Šeit tas ne- spēlē nekādu lomu. Jo — īsts māks- las darbs sākas tikai tur, kur forma un viela viens precīzs, saskaņīgs kop- salējums.

Ka tas ir tā, ka zināma nesamērība, zināma nenoskaņotība starp formu un vielu dažreiz mazina darba aistētisko vērtību, to daudzos gadījumos spilgti pierāda jaunākās dzejnieku paaudzes lirika.

Jesim vispirmo Fridrichu Gulbi. Viņš spilgts un stipri subjektīvs līri- ķis, pēckāra cilvēka saplotītais nihili- stiskās dvēseles īpatnējs tēlotājs ar noteiktu filozofisku piegaršu. Bet savām jūtām un domām viņš vēl nav līdz šim atradis piemērotu izteiksmi. To atrast ir Fridricha Gulbja vissvarīgākais, es gribētu uzvērt pat eksistences jautā- jums. Viens kas skaidrs, ka klasiskā pantmēra četrīrindās ārkārtīgs jauko gleznu, metaforu un salīdzinājumu sablīvējums padara Fridricha Gulbja dzeju neskaidru un pārāk biezu. Frid- richa Gulbja lirika atstāj tādu iespaidu itkā viņa būtu sakulta. Gulbim viņa jānomierina, jāatšķaidē, kas iespējams izdarīt tikai rodod jaunu izteiksmi vie- lai. Tāda pati apmēram „nelaime” ir arī ar Jāni Grotu. Viņam neap- šaubāmi no jauniem dzejniekiem vis- spēcīgākā, organiski visdziļākā izjūta. Kopā ar Ziemeļnieku viņi šai ziņā — favoriti. Tikai Grots aizrauts no sava spēcīgā melodisma bieži vien aizmirst ātrast attiecīgu formu. Viņš laiž kā iet. Ja zemapziņā laimējas, iznāk bri- nišķīgi, ja ne — vāji. Augšminētos gadījumos ar Fridrichu Gulbi un Jāni Grotu raksturīgākais tas, ka te viela plašā nozīmē jēmusi virsroku par formu. Bet ir arī piemēri, kur taisni otrādi forma jaušama spēcīgāka par vielu. Tas sastopams pie Pētera Kī- kuta dažās vietās viņa atskaņotos brī-

Padome pieprasa dažas ziņas par organizācijas biedru sastāvu un darbību. Kas gan var būt slēpjams legālā studentu organizācijā?

Rapports (soc.): tagad koncepciju sistēma biedrību dibināšanā vairs nepastāvot. Tagad pietiekot vienīgi ar reģistrēšanas sistēmu, vajagot brīvības. Un b-bas reģistrēšanai taču esot apgabaltiesa. Iesniedz priekšlikumu, protestēt pret studentu biedrošanās brīvības ierobežošanu.

Rapporta priekšlikumu pārējo frakciju locekļi saņem ar smieklīgu un starpsaucieniem: „Rītdien jau ir 1. maijs, jāgādā par protesta lozungiem“, „šeit tādiem protestiem nav vietas“ utt.

Natanson (darba stud) arī izsaka savu visasāko protestu pret studentu biedrošanās brīvības ierobežošanu.

Ezeriņš (konk.): Universitātes Padomei šie studentu organizāciju darbības pārskati neesot, varbūt, tik daudz vajadzīgi kā citiem. Tomēr konkordijām neesot nekas slēpjams.

Rapporta priekšlikumu noraida. Sedi slēdz pl. 19.25.

Šint sēdē uzstājās (darba stud.) Putniņa pēcnācējs, bet no viņa uzstāšanās rodas balāks iespaids. Nelīdzēja ne 1. maija tuvums. Visumā gaļaiņa sēdē, atskaitot beigās, kur jautrība radās Rapporta un Ezeriņa runu laikā.

R.—P. Z.

Manas atmiņas par Listu.

(Turpinājums).

Lai kā tas arī nebūtu, reiz stundā viņš pienāca un teica: „jūs paliksiet ar mani vēlāk“, tādā veidā, ka neiedrošinājos nekā iebilst un tikai paklausījos, nespēdams apslēpt savu prieku.

Dzīvi atceros uztraukumu, kas mani pārjēma iedomājoties, ka tik drīz — jau šo pašu dienu — būšu viens no Lista viesiem. Beidzot stunda bij galā, visi aizgāja, un es paliku pie Lista. Drīz ieradās divas dāmas — Marija Lipsins, kuņas mājā pirmo reiz redzēju Listu, un dziedātāja Marija Breidenstein. Lists mūs iepazīstināja teikdams: „Tas nav mans, bet Nikolaja Rubinsteina skolnieks, es tikai dodu beidzamo slēpējumu. Apsēdāties pie vista spēles.

Jutos laimīgs, ka zināju šo spēli un iejēmu savu vietu pie karšu galda ar vislielāko pašapmierinātību; bet tad piepeši apziņa, ka es sēžu blakus Listam un spēlēšu ar viņu kartis, radīja mani tādas nervozas trisās, kādas vienīgi sajūtu atrodoties uz koncertestrādes. Sākām spēlēt. Lists lūdza Mariju Lipsins būt viņa partnerei, es sēdēju Listam pa kreisi un spēlēju ar Breidenstein jkdzi. No uztraukuma manas rokas tā trīcēja, ka tikko varēju saturēt kartis. Trešā vai ceturta spēlē Lists izsauca trumpi, bet es redzēju no savām kartīm, ka viņš nevarēja vinnēt. „Meistar, jūs nejmēsiet nevienu stiķi“, impulsīvi iesaucos. Tajā pašā mirklī, redzot viņa sejas izteiksmi, noprātu, ka mana piezīme bij gluži nevietā. (Kādreiz vēlāk uzzināju, ka Lists vienmēr vēlējās vinnēt un nemilēja paspēlēt). „Esiet mierīgi, jaunais cilvēks“, gandrīz sausi Lists atteica. Sāku jau nožēlot, ka arī šoreiz neesmu noraidījis uzaicinājumu. Mana līgsme izgaisa. Klusums pārjēma mūs un spēli nobeidzām nerunādami ne vārda. Vēlējās spēlēt tā, lai Lists vinnētu un tomēr tas izlikās aplam, apieties ar viņu kā bērnu. Atceros vēl, kā, nevēlēdamies un smagu sirdi, aplāju viņa kartis un jēmu stiķus. Šī spēle beidzās un nu bij Lista kārta dalīt. Kartis maisot viņš piegriezās savai kaimiņienei — manam visā vis — un sarkastiskā balsī vaicāja:

„Vai jūs zināt notikumu ar slavenu Drēzdenes komēdiju aktieri?“ Viņa atbildēja noraidoši.

„O, tas ir apburošs stāsts. Viņš bij liels artists un ļoti populārs Drēzdenē. Viņš devās ārzemju viesizrāžu ceļojumā un atgriezoties viņam jautāja:

„Nu, vai jums bij lieli panākumi?“

„Ja, ļoti lieli“, bij atbilde.

„Un vai jūs daudz naudas nopelnījāt?“

„Ja, ļoti daudz!“

„Vai jūs ko mācījāties no sava ceļojuma?“

„Ne, es nekā nemācījos, bet es kļuvis uzpūtīgs.“

Tā teikdams Lists pameta skatu uz mani un īsti sātaniski smējās. Atceros, ka spiedos pie krēsla cerēdams, ka grīda atvērsies un aprīs mani. Biju pavisam samulsis un nolaidu acis, sajūzdams Lista skatu sev pievērstu. Kad atkal iedrošinājos pacelt acis, man likās, nātība“. No jauna rodas jaunās tieksmju pasaules, no kurām aizlido izplēnējušas domas. Tie — veidi bez satura, stils bez izteiksmes, miesa bez gara. Tieksmes ar dziņām nav savienojamas. Viņas rodas tur, kur dziņas nespēj realizēties ārējā izteiksmē. Vēršoties satrauktajā jaunatnes psihē un skatam kavējoties līdzību pasaulē, gribas skatīt virs dziņu zemes ne tvaika mutuļus, bet spēcīgi zājojošus stādus, ko zemes velgme gadu no gada arvien tuvāk teic zilgmēm. Kā mākslinieks jem gaismu gleznas pamatā un ar „dubļu“ (krāsu) palīdzību veido viskrāsnākās vizijas, tā jaunatnei būs jāpievēršas savai nākotnei, no citkārt nīstās un peltās ikdienas, dzīves pamatā jēmot gaismu. Lielu gaismu!

Ne to gaismu, kas, aizēnojot citus, dažus izceļ „krāsainā“ gaismā! Ari ne to — kas saules lēktā jau sola karstu tveici! Lielai gaismai vienīgi jānodrošinājām un cietējām dvēselēm novērošanas un kārtošanas spējas. Kaut arī novērošanas spēja būtu ciešanu auglis! —

Ka dzīvi pāriet!? — Kā pa stīgu, pāri bezdibēniem, — daļi, saprātīgi un strauji! Richs.

Reiz svešas zemes kalnos, — vērojot mākoņu ieslēgšanu kalnu galotnēs, klausoties diendienā kalnu strautu čaloņā, kavējoties domās pie strautu saplūšanas upēs un viņu aiztecēšanas jūrās, — izjūtai līdzīga atmiņa atausa mani. Lūk mūžīgā dabas riņķojumā, — no jūpas uz kalnu galotnē, lejup no kalniem uz jūru, — vai neizteicās cilvēka un cilvēces mūžības gaitas un nepārtrauktais gara lidojums. Līdzīgi ūdens tvaikam, cilvēka gars, tieksmē pēc patiesā un skaistā, pacelas no pirmsākuma — tautas masām, lido uz augšu, uz kalnu galotnēm, lai atkal un atkal atgrieztos savā pirmsākumā.

Bet ūdens riņķojumam, līdzīgi cilvēka garam, — ir trejādi ceļi. Daļa no

ka Lists bij apmierināts, redzot, ka esmu sapratis, kam runa domāta. Šis notikums palicis man dzīvā atmiņā. Laikam, aizejot, kad mēs kļuvām intīmāki un es viņu ļoti labāk pazinu, viņš tomēr dažreiz mēdza pateikt kaut ko ar tādu izteiksmi, ka grūti bij zināt, vai to uzjēmt burtiski vai ne. Bet pietika man vienīgi atkārtot teicienu: „Es nekā nemācījos un kļuvis uzpūtīgs“, lai viņa seja izzustu neizprotamā izteiksmē un dotu vietu laipnam, draudzīgam smaidam.

Veimārā pavadītā vasarā bieži devos uz Leipčigu, kur veltīju uzmanību kāda Lista skolnieka māšai. Man bij tikai deviņpadsmit gadu un šī lakstošanās tā aizjēma manu laiku, ka pārstāju rakstīt mātei. Iznākums bija tas, ka mana māte rakstīja Listam vaicājot, ko es daru. Kādu dienu stundas laikā Lists pienāca pie manis un teica: „Ienāki pie manis, es vēlos runāt ar jums“. Iegājām blakus istabā — viņa guļamistabā. (Skaidri atceros tās gandrīz bargo iekārtojumu: — gulta, pie sienas krucifikss, metāla mazgājamais galds un divi krēslīti). Lists piepeši kļuva nopietns un svinīgi jautāja: „Pastāstīstai lūdzu, kad jūs beidzamo reizi rakstījāt savai mātei?“ Atmiņā uzausa, ka sen, sen neesmu rakstījis, bet aukstasinīgi meloju, ka vēl vakar aizrakstīju — nolemjot, protams, aizrakstīt šo pašu vakaru. Lists caurbļūstī mani uzlūkoja itkā nojaušot, ka meloju un tad divainā, bargā, bet tomēr tēvišķīgā balsī (kādu nekad iepriekš netiku dzirdējis) teica: „Mīļo zēn, nedarait vairs nekad tā. Jūs mūte man rakstīja, jo viņa ir ļoti norūpējusies par jums. Jūs esat vēl jauns un to jums jāatceras vienmēr. Esmu jau septiņdesmit trīs gadus vecs un dzīve man ritējusi diezgan laimīgi, bet tas ir vienīgi tādēļ, ka esmu bijis labs dēls savai mātei. Neaizmirstiet, ko jums teicu“. Viņa vārdu iespaids bij liels. Šīs scenas sirsnība — neviena nebija izņemot mūs abus — viņa vārdi un neparastā balss noskaņa, kādu dzirdēju vēl tikai reizi, īsi priekš viņa nāves, viss tas savienojoties radīja iespaidu, kas visu manu dzīvi nekad nezaudēs savu svaigumu.

Savas dzīves gaitās man gadījies sastapt ļoti daudz apburošas personības mūziķu, bet nekad un nevienu tik iespaidīgu kā Listu. Pietika vie-

līgi apsveicināties ar viņu, lai zinātu tūlīt un instinktīvi, ka viņa ir kas majestātisks, lai sajūtu, ka viņš ir liels gars. Viņam piemita kāds sevišķs apsveicināšanās veids ar dāmām: kreiso roku viņš spieda pie sirds un paklanījās ar aizgrābtu un bruņnieciskas cienības pilnu izskatu, ka skatītājus pārjēma apbrīnošana. Pastāstīju par to Kārļa Davidova¹⁾ kundzei un viņa mani mazliet ķircināja teikdama, ka es atrodot šo skatu tik aigrābjošu vienīgi savas jaunības dēļ. Notika tā, ka īsi pēc šīs sarunas Davidovs ar kundzi ieradās Veimārā (liekas 1884. g. vasarā). Viņi paziņoja man par savu ierašanos un es pateicu arī Listam. Viņš lūdza Davidovu viņu apciemot zināmā laikā un es iepriekš aizgāju viņiem pakal. Biju norūpējies, kādu iespaidu Lists atstās uz Davidova kundzi un jau iepriekš brīdināju, ka viņa apsveikšanās veids viņu pirmā mirklī uzvarēs. Ieradāties pie Lista un viņš paklanījās parastā kārtā, kamēr es novēroju Davidova kundzi. „Jums ir taisnība“, viņa piegriežoties man teica: „Es nekad nevarēju iedomāties un arī nekad neesmu redzējusi kaut ko līdzīgu“. Tai vakarā Lists un Davidovs spēlēja Rubinsteina Re maž. sonati un klausoties abu spēlē mums jauniem ļaudīm tapa skaidrs, ka klausāmie vēsturisku priekšnesumu. Tā bija nejaušība, ja Lists mums skolniekiem nospēlēja visu darbu. Parasti viņš parādīja kā izpildāma kāda atsevišķa pasaža, bet pat šo laipnību viņš pierādīja tikai dažiem skolniekiem — astoņiem vai desmit no trīsdesmit, četrdesmit klātesošiem, kas patiešām arī spēlēja. Pārējie, lielāko tiesu angļietes un amerikānietes, vienīgi klausījās. Tas viņus, protams, neatturēja nosaukt sevi par Lista mīļākiem skolniekiem — acimredzot viņam bij vienīgi skolnieki — „favoriti“.

Aleksandrs Silloti.

¹⁾ Davidovs, Kārlis (1838.—1889.) slavens violončellists un komponists, iestājās kā skolotājs Pēterpils konservatorijā 1862., ķeizarišķa orķestra solo čellists. Vēlāk Kriev. Keiz. Muz. Biedr. vadītājs un konservatorijas direktors, atkāpās no amata 1887.

vos pantos un pie Jāņa Medņa pārāk grūtas mētra formās.

Ja šur tur jāatdužas uz bažām, vai jaunai paaudzei izdosies dzeju tālāk virzīt, vai viņa varēs vecākās paaudzes pārspēt, tad minētām bažām vienā ziņā tomēr taisnība. Jaunākā paaudze tiešām nevarēs latvju dzeju tālāk virzīt un viņa ieslēgs vienīgi melnā epigonismā, ja laikus jau nepiegrīzīs pietiekoši dziļas nopietnības savai mākslai arī no teorētiskās puses. Darbs un vēlreiz darbs praktiskā un teorētiskā nozīmē izšķirs vai jaunākā paaudze un kurī no viņas pārstāvjiem pārspēs vecākās paaudzes. Pie kam vecāko paaudžu pārspēšana nav jāsaprot tādā nozīmē, ka jauniem būtu jādējo tā kā Virza, vai Rozītis, vai Sudrabkalns to dara un tad jāpārspēj. Ne. Tā būtu pilnīgi nevajadzīga, veltīga varonība un pie tam tas nemaz nav iespējams. Spilgtas, ievērojamas personības nav atkārojamas. Tāpat kā asprātība, tad viņi zaudētu savu pievilcību, bet atkārtotāji izvērstos nožēlojamus atdarinātājus. Jaunākai literāriskai paaudzei jāpārspēj vecākā tāda ziņā, ka viņai jānod kas jauns, līdz šim neparasts, tomēr vajadzīgs, tālāks un savā uzbūvē pilnīgāks. Bet tas būs iespējams tikai tad, kad visā jaunākā paaudzē būs vērojama dziļi kvēloša nopietnība par savu mākslu.

Junioris.

Sentences veidā.

Sirds tik sev vien uzticies, Uzvar tas, kas spēj atteikties, Ibsens.

Mūsu laikmeta īpatnība — brīnīšķā gara tieksmju pasaule, kas uzaugusi uz neapmierinātas dziņu zemes. Sai dziņu zemē paliek saistīta mūsu griba, domas un jūtas. Viņām uz vietas stāvo, mainoties un veidojoties, kāpj uz augšu tieksmju pasaulē mūsu fantāzija, gribēšana, tā ir „vispārējā neapmier-

ūdēns tvaika paliek kalnu galotnēs, — sastingst nepieietamos ledus laukos un sniega masās. Daļa, lielās masās gāzoties lejup, aizdambē līdzenumu auglīgās ielejas, pārvēršot viņas nepārejamās staignājos. Un daļa — skalojoties gar klinšu šķautnēm, strautiņu veidā satek upēs, — upes aiztek jūrā.

Tā daļa cilvēka gara lidojums no augšas nespēj atgriezties zemē pie savas tautas. Sastingst zināmā ētiskā skepsē, vai pašlepnā askezē, kas līdzīgas kalnu galotņu mūžīgiem ledus un sniega laukiem. Dažu cilvēku gara lidojums, gāzoties lejup, noposta visu kas ceļā, lai dzīves līdzenumā ieslīgtu materiālisma un baudu purvā. Un dažu cilvēku gara lidojums, rasas pilnienu veidā skalojas gar klinšu malām, satek strautiņos, upēs, lai aiztečtu pie savas tautas, lielās cilvēces. Un tam visam pāri, savā persontgā dzīvē un tieksmēs — kā pa stīgu pāri bezdibēnim, — daļi, saprātīgi un strauji!

R. Voicans.

Sajukums.

Jā, tik tiešām, ka es vairs nezīnu, kas tagad īsti ir un kas notiek.

Ziema vai vasara. Lapas plaukst un saule smejas, bet kolīdz vasaras mētelis mugurā un vakars klāt, zobi klab. Šitādu vingrinājumu visu šo ziemu viņi nebija dabūjuši. Tā joprojam uz pakaļamā mani divi mēteļi brāļojas un pie katras izešanas man jāstūdie, kurš ar ko man jālaiž ciņā, ar vēju vai sauli.

Beigu beigās tā jau tik ir manu sviedru vai drebuļu darīšana, bet ja nu es gribētu bāzt savu degunu Operas putrā, tad gan jābaidās par to, ko viņš tur saosta. Šitiek nacionāli pavāri, bet tik sapiparota putra, ka pat pašam nesmeķ. Dod konkordiešiem, tie neēd, piesit vēl vecas olas un salej atpakaļ 600 šķīvjos. Sak, lūdzu, kungī, te būs mazākas porcijas,

suns jau ar no liela gabala apkaunas. 600 cilvēku ir atēdušies. Pavāri aizbēguši. Kūrēji aplukuši. Pamaisīja viens, pamaisīja otrs, bet virums palika bez īpašnieka. Tikai mans deguns smīn, viņš raustās, bet viņam nav valodas.

Tad nu vēl viens kārtīgs nummurs: atradušās progresīvas studentu organizācijas. A lā Zemgaliņa. Ne, jau, veci paziņas! Nosperta forma, tapināts un lāpīts saturs, ievilkts un pielāpīts vēl viens skanīgs vārds. Sak, šitiek labs kumoss, lūdzu, ko tik jūs vēlaties, tik universālu veikalu visā pasaulē neatradīsiet. Tā nu viens un tas pats kungs „Latvi“ ir konservatīvs, bet „Studentu dzīvē“ laikam taču arī progresīvs.

Kas var atrisināt krāsu problēmu? Es ne. Atšķīr nu „deķeli“ no „riteņa“, kreiso no labā pleca. Ej nu sažini kurš divkrāsainais dzied un pie kāda diriģenta, kurš pa novadiem dzīvo, kurš politiku taisa. Kurš ar lenti un kurš bešā. Tas iet skolā, tas institūtā, tas dzied, tas studē, tas pindzelē. Jā, bet kas un kur? Lūdzu man „Vadoni krāsu pasaulē!“

Kas vēl sajucis? Galvas? Tās lauku gaisms drīz izvēdinās. Termiņi? Jā, un vai tādi kādam jāievēro. Rēķini? Svīlojiet! Vai man miljons vai loterijā kritīs? Ja kritīs, atdošu, ja tik visiem pietiks. Nav jau „māksla“ atdot, kad ir, bet ir gan māksla dabūt, kad nav. Atdošana var jukt, ja tik nesajūk dabūšana.

Sirds? Nu kad tā nav jukusi, kad viņa nav vilkusi garajā koridorā, un kad viņa nav skrējusi pēc katra paglītāka deguntiņa. Tās jukums vēl vēl nav sajūtams. Pavasarī juksim līdz sajuksim!

Klibjānis.

